

Oponentský posudek na rigorózní práci

Mgr. Pavla Kříže na téma

„Policejní provokace ve světle nálezů soudů obecné povahy, Ústavního soudu, Evropského soudu pro lidská práva, se zaměřením na právo spravedlivého procesu“

Mgr. Pavel Kříž předložil rigorózní práci na téma, které je velice aktuální. Práce na toto téma je o to přínosnější, že „provokace“ není nikde legislativně upravena a její definice se tak ponechává praxi. Je zřejmé, že je nutné vycházet právě zejména z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, na to navazující nálezy ústavních soudů a judikaturu obecných soudů, zejména soudu nejvyššího. Od práce jsem tedy očekával zejména práci s citovanými rozhodnutími.

Práce je přehledně členěna, když Mgr. Pavel Kříž v úvodních kapitolách vysvětluje jednotlivé principy trestního řízení (kapitola první) a instituty trestního řádu, které se týkají problematiky provokace (kapitola druhá a třetí). Bohužel z celkového počtu 108 stran textu tak na problematiku rozboru soudních rozhodnutí zbývá pouze 28 stran.

Pozitivně hodnotím, že Mgr. Pavel Kříž se nezabýval pouze určitými zásadami trestního řízení, ale že do této části práce zahrnul i principy vztahující se k použití operativně pátracích prostředků. Mám tím na mysli zásadu vhodnosti, potřebnosti a přiměřenosti, které jsou při používání operativně pátracích prostředků vskutku důležité. Autor se ve svém výkladu dotkl i historických souvislostí, což hodnotím jako velmi zdařilé, byť bych si dokázal představit ještě podrobnější rozvedení těchto okolností.

Operativně pátrací prostředky jsou důležité nejen z hlediska subjektu, který je používá, ale jejich užití v souladu s trestním řádem je důležité zejména s ohledem na pozdější použitelnost důkazů z nich plynoucích v řízení před soudem. Autor správně poukázal na možné vhodnější systematické řazení trestního řádu de lege ferenda, když navrhuje koncentraci operativně pátracích prostředků do jedné hlavy trestního řádu. Naproti tomu si myslím, že se autor mohl celkově více zabývat možnými legislativními změnami v oblasti pátracích prostředků de lege ferenda. V tomto směru bych přivítal zamyšlení nad tím, zda dichotomie mezi užitím operativně pátracích prostředků ze strany orgánů činných v trestním řízení a tajných služeb je vhodná (např. použití agenta) a zda by nebylo vhodné uvažovat o určité „propustnosti“ v případě zvláště závažných zločinů anebo například v případě trestných činů proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci podle hlavy IX. trestního zákoníku.

V případě výkladu o použití agenta mě potěšilo, že se autor zabýval i jeho použitím v případě mezinárodní justiční spolupráce. Tato možnost každopádně naráží na fakt, že ne všechny

státy ratifikovaly mezinárodní úmluvy, které použití agenta umožňují. Nadto v praxi může docházet ještě k problémům s předáváním utajovaných skutečností mezi jednotlivými státy. Při výkladu o použití agenta však autor opomněl zmínit, že se dozorový státní zástupce o nasazení agenta v podstatě nemusí dozvědět. Autor vhodně zmiňuje německý model, kdy v případě potřeby dochází k výsledku nadřízeného agenta a nikoliv agenta samotného a tím se zajišťuje důkaz při zachování utajení agenta.

Autor správně poukazuje v judikatuře ESLP na rozsudek ve věci Teixeira de Castro vs. Portugalsko a Lüdi vs. Švýcarsko. Rovněž z rozhodnutí Ústavního soudu ČR a Nejvyššího soudu ČR cituje podstatné nálezy, resp. rozsudky.

Za důležité považuji shrnutí základních poznatků vztahujících se k policejní provokaci na straně 100 a následujících rigorózní práce. K těmto závěrům si však dovoluji několik upřesňujících poznámek, když tyto bych zároveň doporučil jako doplňující dotazy k ústní části rigorózní zkoušky:

- V odrážce třetí na straně 101 autor uvádí, že je pro posouzení, zda se jedná o policejní provokaci, důležité, kdy pojal pachatel úmysl spáchat trestný čin, zda k tomu došlo před anebo po zásahu policie. Toto tvrzení se jeví být minimálně nepřesným. Dle mého názoru není důležité, kdy pachatel pojal úmysl spáchat trestný čin, ale to zda, operativně pátrací prostředek byl nasazen v souladu se zákonem a zda na vyvolání úmyslu spáchat trestný čin neparticipovala svojí činností policie.
- V odrážce osmé na straně 101 přiznává autor obviněnému právo na uplatnění námitek proti užití operativně pátracích prostředků. S takovým tvrzením lze jen souhlasit. Autor by se mohl vyjádřit, jaké možnosti skýtá trestní řád k uplatnění případných námitek.
- Odrážka devátá na straně 101 se potom jeví býti nejasná. Autor by mohl blíže vysvětlit, co daným závěrem myslel.

Nad rámec shora uvedených okruhů otázek bych doporučil v rámci ústní zkoušky pojednat o tom, jakým způsobem řešit výslech agenta jako svědka, aby nedošlo k jeho odtajnění?

Závěrem lze konstatovat, že předložená práce splňuje obsahové a formální požadavky kladené na rigorózní práce, a proto ji doporučuji k ústní obhajobě.

V Brně dne 5. června 2012

JUDr. Pavel Zeman